

VAN MENS TOT MENS

LEDENORGaan VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK 'HUMANITAS'
NUMMER 4 - VIJFTIENDE JAARGANG - DECEMBER 1965

CONGRES 1965

Ten behoeve van onze leden, die niet op het congres aanwezig konden zijn en die daardoor de toespraak van onze voorzitter, op zondagochtend 31 oktober 1965 gehouden voor de VARA-microfoon, konden volgen, geven wij hieronder de belangrijkste passages uit de openingsrede van prof. Belinfante van ons congres in Hilversum.

Na enkele begroetings en herdenkingswoorden sprak de voorzitter aldus:

Inleiding

'Het zal u opgevallen zijn, dat het hoofdbestuur en in het bijzonder voorzitter en secretaris, veel tijd en aandacht gegeven hebben aan de vereniging, aan bijzondere gebeurtenissen als openingen van een gebouw of oprichting van een nieuwe afdeling. Maar meer dan aan representatie alleen hebben wij getracht ons met de vereniging te verdiepen in de organisatorische en financiële problemen van afdelingen en gewesten, waar men onze hulp had ingeroepen.

Wij hebben dat met plezier gedaan. Want de vereniging, de levende organisatie van levende mensen, is even wezenlijk voor Humanitas als het deskundige maatschappelijk werk dat wij verrichten.

Het is een nog altijd gangbare misvatting, dat maatschappelijk werk overbodig zou zijn, wanneer de maatschappelijke toestanden maar perfect geregeld waren. Het is — overgebracht op het maatschappelijk werk — de gedachte, dat armenzorg overbodig is als men de armoede in de maatschappij weet uit te bannen.

Die gedachte is voor de armenzorg juist: zij geldt niet voor het maatschappelijk werk.

Wat is maatschappelijk werk? Nu moet u hier geen wetenschappelijke verhandeling over deze vraag verwachten. Als we echter afzien van de randgevallen, waarover men kan twisten, dan zijn gezinsverzorging en bejaardenzorg maatschappelijk werk. Zij zijn niet nodig, omdat de maatschappelijke

orde hen nodig maakt, maar omdat de menselijke natuur meebrengt dat hij soms ziek en in ieder geval oud wordt en dan hulp nodig heeft. Daarbij is van geen belang, hoe de sociaal-economische omstandigheden zijn waaronder hij leeft.'

☆

'Maar wat in deze welvaartsstaat gebleven is, is de mens met zijn aanpassingsproblemen. Interne migratie, verschuiving van sociaal niveau, verstedelijking van woon- en werkomgeving scheppen voor de individuele mens vragen, die hij soms niet meer uit eigen kracht kan oplossen. En wat de mens altijd meeneemt, waar hij ook heen trekt en waar hij ook werkt, is zichzelf, met zijn innerlijke moeilijkheden, die vaak in spanningen met de omgeving tot uiting komen.

Wat hij dan nodig heeft, is de medemens. En het contact daarmee ont-

Openings- rede van de voorzitter professor Belinfante

Na de uitvoerige verslagen in dit orgaan en in de pers kunnen wij met betrekking tot het opmaken van de balans over ons congres kort zijn. Het was een bijeenkomst gewijd aan consolidatie en bezinning. Consolidatie van onze vereniging in financieel en organisatorisch opzicht, bezinning over de taken die in de toekomst wachten. Op het congres kwam duidelijk tot uiting, dat de reorganisatie, die leidde tot de instelling van een kleiner hoofdbestuur en een verenigingsraad (een gedachte van onze vorige secretaris, mej. M. Dijkstra) goede vruchten had afgeworpen en aan de verwachting had voldaan. Ook de benoeming van de heer T. Groothust tot secretaris-directeur is gebleken een gelukkige te zijn. De financiële toestand is, hoewel nog niet rooskleurig, aanmerkelijk verbeterd, en het leden-tal vertoont een duidelijk stijgende lijn. Al met al was er reden met voldoening terug te zien op de laatste twee jaren. Het hoofdbestuur heeft op het congres dan ook duidelijk laten blijken, dat het erkentelijk is voor het vele werk, dat hiervoor door vrijwilligers en beroepskrachten, bestuurders en leden in stad en land is verricht. Een bijzonder pluimpje verdient de afdeling Rotterdam met zijn bijzonder grote groei.

De bezinning, die het congres kenmerkte sloeg op de toekomst. Het is goed geweest, dat een aantal punten die in de toekomst onze aandacht zullen vragen aan de orde zijn gesteld, zonder dat daarbij nu al een beleidsuitspraak wordt gevraagd. Vooral de plaats van het maatschappelijk werk in de totale sociale dienstverlening en de samenwerking met anderen zullen onze aandacht blijven vragen. Het congres constateerde met vreugde de bereidheid tot samenwerking, die allerwege groeit. Wel stond het enigszins gereserveerd over de mogelijkheid en de bereidheid van die samenwerking in concrete situaties. Ook de overheid past een voorzichtig beleid te dezer zake. Ook de overheid dient er voor te waken, dat zij, door dwingende maatregelen via subsidiering tot schaalvergroting, niet het paard achter de wagen spant. Reeds thans tekenen zich moeilijkheden af. Aandrag tot schaalvergroting mag niet leiden tot een concurrentiestrijd, die de mogelijkheid van samenwerking verstikt. Aan de samenwerkingsproblematiek zal ook een deel van het volgende congres worden gewijd.

Al met al een congres dat voor de positie van Humanitas in de wereld van het Nederlands maatschappelijk werk van grote betekenis is geweest.

C. M. Sw.

INDRUK VAN HET CONGRES

en wat de mens altijd meeneemt...
... is zich zelf

breekt dikwijls. De tijd, dat de nabuurschap (met alle dwang en conventionaliteit die ook dat instituut meebrengt) op het land de menselijke solidariteit tot uiting bracht, is voorbij. De burgerij, die indertijd weldadigheid bedreef en daarbij ook nog menselijke contacten legde, zij het ook om een typisch burgerlijke moraal ingang te doen vinden bij de armen, die daar geen weg mee wisten, is verdwenen.

De mens, die alleen staat in zijn maatschappelijke nood, heeft vaak geen ander toevlucht dan het maatschappelijk werk. Dat ligt niet aan de structuur van de maatschappij, maar aan de menselijke natuur. En daarom kan men het curatieve maatschappelijk werk niet overbodig maken door de maatschappelijke omstandigheden te veranderen. Men zou het alleen kunnen wegwerken als men de menselijke natuur kon veranderen. Maar dat kan zelfs de regering nog niet.

De verantwoordelijkheid voor het geestelijk en moreel welzijn van de medemens ligt bij u en bij mij. Het gezin, waar de huisvrouw tijdelijk is uitgeschakeld, demoraliseert. De bejaarde, die zichzelf niet meer kan helpen, verpaupert, materieel en geestelijk. De man, die de moeilijkheden in gezin en werk niet meer aan kan, gaat te gronde. Deze onaanvaardbare gevol-

gen moeten wij voorkomen: het is onze plicht als mens, solidair met onze medemens te zijn.

Het maatschappelijk werk is de technische vorm, waarin deze menselijke solidariteit tot uiting komt. Het is een technische vorm, die deskundigheid vereist, die niet meer zonder opleiding te bereiken is. Is daarom alle bemoeienis met het maatschappelijk werk vakwerk geworden, waar de leek zich beter buiten kan houden?'

☆

De voorzitter zei daarover vervolgens: 'Wij moeten bepalen, dat en welk werk nodig is. Onze deskundigen zorgen dat, als het gebeurt, het goed gebeurt.

Onze solidariteit met de medemens verhindert ook niet, dat wij eenvoudige uitvoerende taken op ons nemen, waarvan de uitvoering geen zware opleiding vereist, indien zij onder deskundige leiding wordt verricht. Het is belangrijk, dat de niet-deskundigen de stem van Humanitas, van het maatschappelijk werk op ondogmatische grondslag, van de buitenkerkelijke bevolkingsgroep, in overheidsorganen en commissies laten horen, zowel op landelijk als op provinciaal en gemeentelijk niveau.'

Vervolg op pagina 2

Voorts: 'Verenigingen als de onze hebben dus behalve voor de hulpzoekenden ook een zin voor de helpenden. Zijn wij trouwens niet allemaal altijd hulpzoekende en helper tegelijk? Wij versterken in de samenleving het element van menselijke solidariteit. En zo doen wij — door ons werk en zonder dat wij ons ervan bewust zijn — een stuk samenlevingsopbouw door te werken aan de versterking van onze vereniging. Tegelijkertijd verwelkomen wij een stuk democratische organisatie in onze maatschappij. En dat is nodig.

Want in onze staatsorganisatie zien wij de invloed van de burger, van de kiezer geleidelijk verminderen. Door de mogelijkheid van technische beheersing van de economie zijn een aantal politieke vragen eenvoudig tot vragen van deskundigheid geworden. Politieke programma's verschromelen daardoor en worden door de technische opzet, in veel opzichten aan elkander gelijk. Door wat men noemt 'le déclin des idéologies', het afsterven van de ideologieën, is de stem, die de kiezer uitbrengt, er nauwelijks een, die een principiële richting aanwijst.

En waar blijft de betekenis van die stem, wanneer een coalitieregering een gezamenlijk program vormt, dat weer een compromis is tussen de programs van de regeringspartijen?

De overheid komt losser te staan van de kiezer, omdat zij meer en meer een zaak van deskundigen wordt, ook in de politieke functies. Daarom ligt het in de lijn, dat de overheid het beleidswerk, dat door burgers gedaan kan worden, ook aan hen overlaat. Laat ons zelf als wij dat willen, met inachtneming van kwaliteitseisen, die de overheid wil stellen, de scholen beheren, waar onze kinderen worden opgeleid. Wij kunnen zelf de ziekenhuizen en de bejaardentehuizen organiseren en de propaganda voor veiligheid in het verkeer voeren.

Het is beter dat de overheid reclasering en kinderbescherming niet alleen in eigen hand houdt: meebetrekken van de burger in het werk spreidt verantwoordelijkheid en solidariteit en schept mogelijkheden tot hulp, die voor de overheid niet bestaan.

Met het maatschappelijk werk is het niet anders. De burger, de bewogen mens, helpt zijn medemens. Natuurlijk: hij zal bepaalde maatstaven van deskundigheid moeten aanleggen. Doet hij dat, dan verricht hij een maatschappelijk belangrijke taak, die verdient door de overheid materieel mogelijk te worden gemaakt.

Het is dit vraagstuk van de plaats van het particulier initiatief in de maatschappij, dat in de opstellen, die wij straks bespreken gaan, is behandeld.

☆

De rest van de toespraak van de voorzitter was gewijd aan het wel en wee van onze vereniging in de laatste twee jaar. Wij zullen nog wel gelegenheid hebben hierop terug te komen in andere artikelen.

De besluiten van het congres

Een congres van Humanitas kan op verschillende manieren bekeken en beoordeeld worden.

Vraagt men: wat merk je van zo'n congres en zijn besluiten in de hulpverlening, op onze spreekuren, in de gezinsverzorging, in de gezinsvoogdij? Dan is, oppervlakkig bekeken, het antwoord: 'niks'. En als we niet oppervlakkig kijken? Dan kijken we onder de oppervlakte — en dat kunnen we ieder aanraden, — naar het fundament; in ons eigen jargon: naar het draagvlak of grondvlak van Humanitas. Dat is het steeds sneller groeiende blok van leden, bereid contributie te betalen, het apparaat te steunen, taken op zich te nemen in uitvoering en beleid, kortom, al het maatschappelijk werk waarvan de uitvoerders zelf zo weinig van dat congres en zijn besluiten merken, mogelijk te maken.

Voor de vereniging het startpunt van alles wat we aan daadwerkelijke hulpverlening verrichten, is het tweemaaljaarlijkse congres onontbeerlijk. Dit laatste controleert, bekrachtigt of verworpt wat door het bestuur gedaan is en wat het bestuur van plan is te doen.

De congresbesluiten komen nogal eens neer op 'ja' als antwoord op voorstellen van bestuur en grote afdelingen en op meningvormend werk door deskundigen.

Dat frequente ja in een congres moet men goed verstaan. Dat behoeft helemaal niet te betekenen dat de ledenvergadering niet bijster kritisch functioneert. Het kan ook betekenen dat het bestuur een goed beleid voert, en weet aan te sluiten op dat wat er aan positief gericht streven in de vereniging leeft.

Maar, dan handelt een bestuur ook zoals het handelt omdat het terdege weet dat er een congres is dat van tijd tot tijd de verrichtingen beoordeelt.

Waarop zei men nu op dit congres ja en een enkele keer nee?

Op de eerste dag van het congres werd in feite slechts één, maar wel belangrijk besluit genomen.

De vijf aangeboden concept-artikelen, met titel en schrijver opgesomd in het vorige nummer, zullen, zo werd besloten, vergezeld van een resumé van de discussieresultaten op het congres, in brochurevorm gepubliceerd worden en wel zo spoedig mogelijk. Het belang van dit besluit komt in de andere artikelen in dit nummer duidelijk genoeg tot uiting.

Het huishoudelijk gedeelte op zondag

leverde meer besluiten op. De routine-besluiten zullen buiten beschouwing blijven. Het hoofdbestuur werd met 2 leden uitgebreid. Het bestaat nu uit elf personen. De grens van maximaal 11 hoofdbestuurleden zal uitdrukkelijk in de reglementen worden vastgesteld.

Er was één vacature. Gekozen werden in de drie opengevallen plaatsen mr. B. H. Rümke, mr. G. Ebbeling en de heer A. van der Velde (enkele dagen geleden benoemd tot notaris in Stap-horst). Alle drie heren hebben vóór hun benoeming de vereniging reeds belangrijke diensten op andere terreinen bewezen.

Voorgelicht door een op het vorige congres aangewezen controlecommissie verleende het congres aan de penningmeester decharge voor het gevoerde beheer over de verenigingsfinanciën.

Een routine-besluit dat toch niet in deze opsomming mag ontbreken. Het penningmeesterschap kent vele zorgen en slechts af en toe voldoening bij het bereiken van de wijd uit elkaar liggende 'mijlpalen' van weer een gedekt jaarlijks tekort.

Over de verenigingstijdschriften werden geen besluiten genomen in de strikte zin.

Wel bleek er bij enkelen het verlangen te bestaan de inhoud van het kaderorgaan wat meer te richten op dagelijkse beleidvoering van de besturen.

De verlangens ten aanzien van Van mens tot mens vertoonden een grotere variatie: meer beschouwende artikelen in plaats van mededelingen; van andere zijde: meer berichten over hoe moeilijke zaken en nieuwe constructies in diverse afdelingen worden aangepakt en opgelost; een grotere versijningsfrequentie, mooier papier. De redacties zegden toe met de geuite wensen rekening te zullen houden voor zover de financiële consequenties dat niet zullen beletten. Een niet onbekend type compromis in onze vereniging.

De contributie zal in 1967 nog één maal met f 2,50 verhoogd worden. Alle recente financiële maatregelen m.b.t. de verhouding hoofdbestuur-afdelingen die inmiddels door het daartoe in 1963 gemachtigde bestuur voorlopig waren ingevoerd, werden door dit congres bekrachtigd en in de reglementering opgenomen (contributieverhoging, contributieafdrachtverhoging, een vereenvoudigd verrekeningssysteem en het afschaffen van de afdrachtplicht voor afdelingen van wisselvallige inkomsten).

Op het congres is lang gesproken over samenwerkingsproblemen. Niet verwonderlijk, want op de achtergrond van de vijf op zaterdag besproken artikelen speelt de evolutie op het gebied van de samenwerking ook een grote rol.

Een voorstel om de twee samenwerkingsregelingen met het Humanistische Verbond die er bestaan, resp. op het gebied van de bureaus voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden en de bejaardenhuisvesting, aan een studie te onderwerpen 'in de geest van artikel 2 van de Statuten,' werd door het congres verworpen.

Deze verwerping moet, om begrepen te worden, wel in verband gezien worden met het direct daarop volgende besluit.

Hierin werd door het congres aan het hoofdbestuur opdracht gegeven een studie te maken van het gehele samenwerkingsprobleem, en vervolgens, met een nota, het congres in 1967 in te lichten over de 'motieven,

aspecten en perspectieven' van onze samenwerking in de ruimste zin met anderen en andere organisaties.

Dit besluit, voortgekomen uit afdelingsinitiatieven, illustreert duidelijk het samentreffen op ons congres in de besluitvorming van gegevens uit twee beleidsbronnen, afdelingen en hoofdbestuur.

De 5 concept-artikelen van het hoofdbestuur wijzen namelijk ook met enige nadruk op nieuwe krachten die zullen gaan inwerken op de samenwerkingsvormen en op de motieven waarom en de vormen waarin wordt samengewerkt. (Zie ook het waarschuwend woord hierover in 'Congresbeschouwingen'). Er komt voorts een commissie die de reglementen gaat herzien, zoals werd voorgesteld.

Het is complimenteuz voor onze vereniging dat pas in het 20ste jaar van zijn bestaan gebleken is dat onze reglementen niet helemaal voldoende waren voor het beslechten van ruzie. Enkele afdelingen vonden herziening van het huishoudelijk reglement nodig, sommige ter wille van de hierboven aangeduide noden, andere op grond van zorgen over de regeling van de betrekking tussen gewesten en afdelingen.

Het hoofdbestuur bleek speciaal behoefte te hebben aan een nieuw reglement voor de gewesten en vervanging van het geheel verouderde basis-reglement voor afdelingen.

Deze verre van eenvoudige taak zal aan een kleine commissie worden opgedragen. Deze commissie zal, aan de hand van te geven richtlijnen, het hoofdbestuur in de komende twee jaar moeten adviseren over de aan een volgend congres voor te leggen voorstellen tot reglementswijzigingen.

Het rapport van de organisatiecommissie werd door het congres wel aanvaard, maar de vergadering verzocht het hoofdbestuur de discussie erover in een vergadering van de verenigingsraad voort te zetten.

Of de verenigingsraad er meer mee mag doen dan 'behandelen', heeft het congres niet gezegd, maar het vertrouwen in het jongste deelorgaan is gebleken zeer groot te zijn, zodat wel verwacht mag worden dat een prioriteitenrangschikking van de ideeën uit het rapport en de wijze waarop de inhoud geconcretiseerd zal worden, wel bij voorbaat de instemming van het congres zal hebben. Druppelsgewijs zullen dus de voorgestelde maatregelen de lezers van dit blad wel onder de ogen komen in de vorm van nieuws over de vereniging. Ten slotte keurde het congres de aanbevelingen van de in een rapport 'Jeugd en buurtwerk' meergelegde conclusies goed.

Zij komen neer op: 'geen zelfstandige uitvoerende taak in het algemeen voor Humanitas op het onderzochte gebied, wel deelname met anderen aan leiding en bestuur van instellingen voor jeugd- en buurtwerk.'

In-het-algemeen-niet dus, dat wil zeggen: hier en daar incidenteel wel; geen starheid derhalve, maar een genuanceerd beleid.

Lezers uit enkele afdelingen waar Humanitas wel aan jeugdwerk doet, behoeven niet te schrikken. Dat blijft en gaat door.

Wie nadere inlichtingen wenst over de discussies, gewezen rond de bovengenoemde besluiten, zouden we, met een variant op een veel gehoorde Amerikaanse aansporing tot democratisch handelen, willen zeggen: 'Vraag het uw afgevaardigde.'

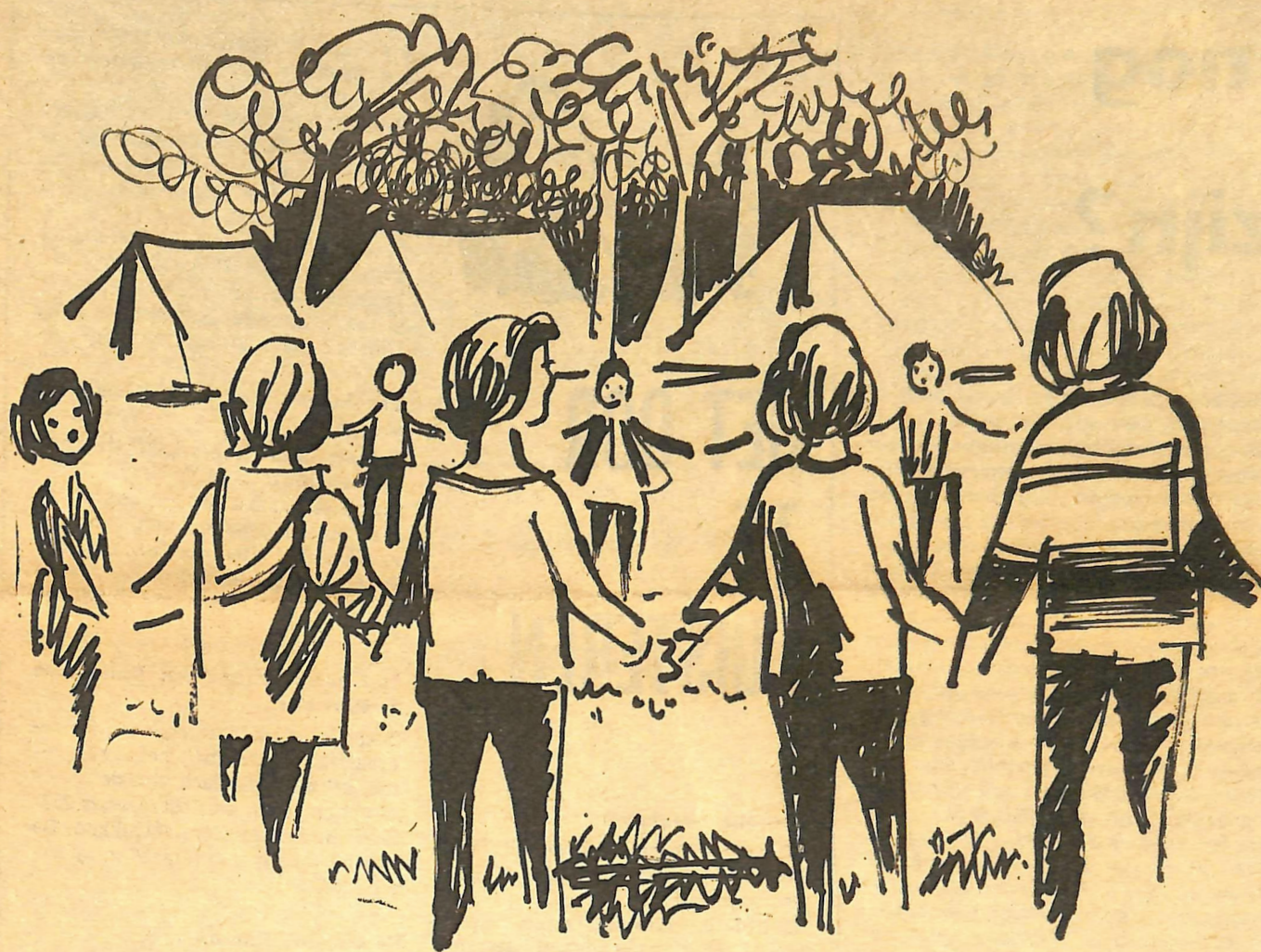
H. v. S.

Universele verklaring van de Rechten van de Mens VII

Artikel 17. (1) Een ieder heeft recht op eigendom, hetzij alleen, hetzij tezamen met anderen. (2) Niemand mag willekeurig van zijn eigendom worden beroofd.

Artikel 18. Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen, zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven, zijn godsdienst of overtuiging te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en het onderhouden van de geboden en voorschriften.

Artikel 19. Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid, zonder inmenging een mening te koesteren en door alle middelen en ongeacht grenzen, inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.

Enkele aantekeningen

Zo leeft en werkt Humanitas in stad en land Groningen

Mij is gevraagd heel in 't kort iets te vertellen over het leven en werken van 'Humanitas' in het gewest Groningen. Dit 'mededelen' is geen moeilijke taak; omdat er ook in stad en land Groningen veel gebeurt. We kunnen hier en daar een greep(je) doen.

Vooraf wil ik graag zeggen, dat er in het gewest Groningen nog vele 'vragen' zijn! Dat is een gelukkige zaak. Niet op alle vragen krijgen we antwoord. Dat is nog gelukkiger. Want het uitblijven van antwoorden maakt actief. We blijven daardoor in beweging, op zoek naar een antwoord. Daardoor is 'Humanitas' in het noordoosten van Nederland geen slapende of sluimerende zaak. Integendeel! Alle werkende leden en medewerkers zijn in hun leven en werken voor 'Humanitas' voorwaarts gericht. Dat is de gelukkigste zaak.

We doen allen ons best om de terpen zo hoog mogelijk te beklimmen; soms is het uitermate moeilijk en kunnen we spreken van klauteren. Zelfs teruggliden komt voor, maar we blijven niet staan.

Het gaat om 'de andere mens', die recht heeft op hulp om zijn leven in de bestaande sociale structuur beter te kunnen inpassen. Het gaat om de noodzakelijke levensruimte voor elk mens; ook voor hen die zich 'verdrukt' of 'bedrukt' gevoelen.

De stad Groningen

Daar is dan eerst de stad Groningen met de grootste afdeling. Een bijzondere stad. Zie b.v. het tweeledige (of tweeledige) stadhuis. Een stuk oud, met (Ionische) zuilen, een stuk nieuw, met zeer modern trappenbordes, en daartussen een historisch gebouwtje. Toch geen hinderlijke situatie. Historie; antiek en modern ontmoeten elkaar. Een goede kant!

De afdeling 'Humanitas' is een flink groeiende plant. Een bloemdragende plant, maar de bloemen zijn nog wat schaars omdat de grond toch nog steeds iets te zuur (onvoldoende geldmiddelen) schijnt te zijn.

Er is werk in overvloed, zowel op het terrein van het beroepsmatige werk als van het organisatorische. De middelen zijn nog ontoereikend. Dat te kleine 'achterland' toch!

Het algemeen maatschappelijk werk dat gedaan moet worden, dwingt het bestuur telkens tot uitbreiding van het aantal deskundige krachten.

Het gezinsverzorgingswerk vraagt meer medewerkers om aan de toenemende aanvragen te kunnen voldoen.

Het bejaardenwerk (zorg: bezoeken van zieke bejaarden, vreugd: ontspanning voor bejaarden) ziet zich altijd nog beperkt in de uitvoering van plannen. Het jeugdwerk (sectie jeugdzaken) vraagt regelmatig bijzondere aandacht, niet omdat 'wie de jeugd

heeft bezit de toekomst,' maar wegens het: 'wie vooruitziet richt zich ook tot de jeugd.'

De samenwerking met het Nederlands Genootschap tot Reclassering eist vele medewerkers, die zich gezamenlijk in de problemen van de reclassering willen verdiepen en medemensen willen begeleiden naar sociaal herstel.

Denkt u niet, dat men door de vele bomen het bos niet meer ziet. Het maatschappelijk werk wordt flink in het oog gehouden, maar de bomen van de sociale hulpverlening geven het geheel een rijkere schakering.

Hoe dan ook, de afdeling gaat voorwaarts, omdat er nog vele vragen zonder antwoord zijn.

En dan het land om Groningen

Nog tien afdelingen, twee werkommissies (afdelingen in oprichting) en 14 correspondentschappen.

Enkele afdelingen houden zich bezig met de gezamenlijke vraag naar een beroepsmedewerker en ijveren dus 'schaalvergroten' voor het vinden van een antwoord daarop.

Een verheugende ontwikkeling.

De besturen van de betreffende afdelingen zegden toe grotere offers te willen brengen, omdat men beseft, dat de 'ander-in-nood' geholpen dient te worden; en goed geholpen; vakkundig.

Er zijn afdelingen die zich ernstig bezighouden met de gezinsverzorging, overwegend gericht op de totstandkoming van een algemene stichting. Wil dit niet lukken, dan zal men alle zeilen bij zetten om te komen tot een eigen gezinsverzorgingsdienst.

In vele afdelingen besteedt men tijd aan specifieke hulpdiensten, o.m.: een kindercrèche te Winschoten. Een groot aantal kinderen van twee tot vier jaar, soms wel meer dan dertig, worden

door hun moeders gebracht naar de grote zaal van de speeltuin. Op verantwoorde wijze worden de kinderen een drietal uren beziggehouden, opdat de moeders gelegenheid krijgen voor hun besognes buitenshuis.

Het bejaardenwerk, op 'friendly visiting' basis, hetwelk kan bestaan uit:

- bemiddelen bij het verkrijgen van betere voorzieningen in meestal oudere woningen (Delfzijl);

- het brengen en halen van leesportefeuilles (in Wildervank elke week ongeveer 35);

- het organiseren van ontspanningsavonden en zelfs van dag- en vakantie-tochten (Groningen) enz.

Een korte ware geschiedenis!

In Delfzijl ontmoet ik een oudere dame.

Zij vertelt over haar gelukkige omstandigheden. Gezond, eigen woning, drie kinderen en vijf kleinkinderen (twee in dezelfde woonplaats), die moeder regelmatig bezoeken en in alle zaken attent zijn, maar ook de leesportefeuille van 'Humanitas' betekent veel voor haar. Luister wat zij zegt: 'Bij alle goede zorgen van mijn kinderen kan ik de leesmap en het bezoek van mevrouw X niet meer missen, mijnheer.'

Bij alle afdelingswerkzaamheden treden nog de gewestelijke activiteiten naar voren. Leden van het gewestelijk bestuur hebben zitting in diverse provinciale organen, o.m. in de studiec ommissie algemeen maatschappelijk werk. Het gewestelijk bestuur probeert elk jaar alle afdelingen en alle leden tot doelgerichte plannen te activeren. Op voor- en najaarsvergaderingen worden maatschappelijke problemen nader toegelicht, soms met medewerking van deskundigen op bepaald terrein.

Vanuit het gewestelijk bestuur vindt ook het gezinsvoogdijschap plaats. Mid- den 1953 is gestart met dit stuk kind- beschermingswerk en thans kan reeds overwogen worden een beroepsmede- werker met volledige dagtaak in dienst te nemen om het toenemende werk te verrichten of te begeleiden.

Tot slot...

Kent u Gasselte? Ik denk van niet. Het is één van de mooiste streken van Drente.

Kent u het 'Horstmansbos' van de Stichting voor Zon en Vrijheid?

Een zeldzaam mooi stukje natuur. Wat een mooie hei! En die bijzondere bomen. Het is een lusthof.

Daar in die prachtige omgeving vindt ook een stukje hulpverlening plaats.

In de zomer 1965 vertoefden daar ongeveer 250 kinderen, meisjes en jongens van plm. 8 tot 13 jaar. Een week lang in een tentenkamp. Meisjes en jongens uit de provincies Drente en Groningen. Kinderen van wie de bestuursleden van 'Humanitas' wisten, dat zij in de grote vakantie door onvoorziene omstandigheden niet één dag met vakantie zouden kunnen gaan. Een geweldig stuk louter vrijwilligers- werk. De totale verzorging, hoofdlei- ding, keukenleiding en tentassistenten was in handen van kampdeskundige vrijwilligers, ongeveer zestig personen, jongeren en ouderen.

Een gezamenlijke activiteit van de ge- westen Drente en Groningen.

De afdelingsbesturen doen het voor- bereidende werk. Niet gering want het kost veel geld. De diverse gemeenten verstrekken gelukkig een behoorlijke subsidie, omdat de selectie van de kin- deren via het maatschappelijk werk, schoolhoofd en schoolarts plaatsvindt. Ook bedrijven geven flinke bijdragen. De ouders betalen naar draagkracht bij.

Voor deze kinderen zijn het feest- weken!

'Om over naar huis te schrijven.'

En de ouders van de kinderen? Wel- licht verwijzers of verwezenen naar één van de 'kanalen' waardoor mensen in sociale nood komen tot aanvaarding van deskundige hulpverlening.

Enkele aantekeningen vanuit 'stad en land Groningen.'

Een gewest van 'Humanitas' in bewe- ging. In beweging omdat ook hier va- gen zijn, waartoe met inspanning mis- schien door Humanitas een antwoord gegeven kan worden.

Maar er zullen steeds vragen blijven. Gelukkig.

T. J. KOLK

Gezinsverzorgsters op een vrije dag

Mogen wij nog anti-Duits zijn?

(Uitgave Scheltema en Holkema; f 5,50)

Dit boek, met een voor Nederlanders van middelbare leeftijd 'geladen titel', werd samengesteld door vier schrijvers: L. Aletrino, J. B. Charles, Hans Keilson en H. Wielek. W. Drees schreef een voorwoord.

De vraag uit de titel stellen, betekent tevens haar niet beantwoorden. Dat doet goed beschouwd ook geen van de vier schrijvers. De titel alléén biedt reeds veel stof tot overpeinzing, onder meer wegens de simplificatie die in wezen het begrip 'anti-Duits' inhoudt, waardoor menigeen al direct tot een tweede vraag komt: "Wat bedoel ik met anti-Duits?" Keilson zegt daar in het boek iets over en wij citeren hem aan het eind van deze recensie.

De vier gebundelde reacties op de titel kunnen ook gekarakteriseerd worden als 'vier portretten van vier bekende schrijvers aan de hand van een probleem dat hoofd, hart en handen raakt of in beweging zet.'

Wie het boek leest, kiest o.i. naar eigen aard zijn man uit de vier schrijvers. Uw recensent stond even stil bij Wielek, wat langer bij Charles en houdt het dan op Keilson. Bij een ander zal het omgekeerd zijn, maar de sterk persoonlijke uitingen in dit boek provoceren een keuze van de lezer. Daarmee komt het retorische in de titelvraag meteen tot uiting, maar dat doet aan de waarde van het boek als geheel niets af. Want

'Hoe werkt de HSHB'?

(aanvulling)

In het artikel in 'Van Mens tot Mens', nr. 3, oktober 1965, was de opsomming van de stichtingen, die aangesloten zijn aan of samenwerken met de HSHB niet volledig. In de tijd verlopen tussen het schrijven van bovengenoemd artikel en nu, zijn nog stichtingen opgericht te Dordrecht, Hoorn, Leiden, Nijmegen en Utrecht. In Amsterdam zijn nu drie plaatselijke stichtingen opgericht. Voorts zijn in Gouda, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Terneuzen, Wildervank, Winterswijk en Zutphen plannen binnenkort een stichting op te richten.

VAN MENS TOT MENS

Ledenorgaan van
de Vereniging voor Maatschappelijk
werk 'HUMANITAS'

★

Redactie:
C. M. Swlebel H. v. Schaak.

★

Administratieadres:
J. W. Brouwerstraat 16, Amsterdam-Z.
Postgiro 582000, telefoon 739444

dat het een zeer interessant boek is, staat voor ons vast. Vooral voor lezers in onze vereniging, waarvan een zeer groot deel zich met menselijke relaties bezig houdt. Wij houden niet van boeken over menselijke problemen en waardebeoordelingen waarin wordt getracht pasklare antwoorden neer te leggen. Wij vinden dat iedere lezer die zelf moet trachten te geven, weshalve hij het beste gediend is met lectuur waarin geen poging wordt gedaan hem de pas naar het zelfstandig oordeel af te snijden. Een eigen mening kan menigeen pas vormen als hem materiaal in voldoende variatie door anderen wordt gegeven of zichtbaar gemaakt. En aan die belangrijke voorwaarde voldoet dit werk volkomen. — Wie wil zal door dit boek, over relaties tussen ons en onze vijanden van gisteren, aan het denken slaan. Voor velen zal dit betekenen: 'Weer eens opnieuw overdenken.'

Wielek geeft ons gegevens over het Duitsland van vlak vóór en in de oorlog en het verzet daar. Hij doet het in een soms ontroerend relaas; het meest hopeloze 'verzet' van Europa. Ruim een miljoen Duitse antifascisten kwamen in de concentratiekampen terecht. De helft is er nooit uitgekomen. Tienduizenden Duitsers zijn op de meest barbaarse wijze direct ter dood gebracht. Maar hij meldt ons ook dat nog steeds 13 pct. van alle volwassen Duitsers de aanslag op Hitler als hoogverraad beschouwt. Wie wil kan in sommige feulletons van Duitse tijdschriften van heden nog lezen over een SS-officier of soortgelijke figuur in een heldenrol. De nog altijd voorkomende kritiekloze aanbidding van autoriteit (symbolen) in Duitsland wekt ook nu nog weerzin in Holland.

Voor Aletrino is voor onze generatie geen alternatief. Wij zullen de Duitsers z.i. nimmer kunnen en mogen vertrouwen. Voor de jeugd is dat anders, zegt hij. (Als wij ouderen beoordelen wat de jeugd over de vijandschapsresten zegt, doen we er o.i. goed aan ter harte te nemen wat Keilson zegt en niet zinloos met hen aan het debatteren slaan. Red.)

Charles is niet anti-Duits, zegt hij, maar zet op zo felle wijze zijn weerzin uiteen tegen de mentaliteit die wij van nazi's, de huidige Montejurra-carlisten en dergelijke fascisten kennen, dat wij deze mededeling, vooral geleet op het door Wielek over het huidige Duitsland naar voren gebrachte, niet graag uit het verband zouden willen lichten, zoals de uitgever dat op de achterzijde van het boek doet. Vergelijk: 'Nee, anti-Duits ben ik niet... De kans is groot dat ik, zodra ik weer anti-Duits moet zijn (d.w.z. als er weer oorlog om o.a. oostelijke grenzen zal dreigen), ik anti-Nederlands zal zijn geworden.' (blz. 66) Onze bewondering voor Charles als schrijver berust onder meer op zijn vermogen glasharde waarheden geladen met een hoog voltage in 's lezers memorie te etsen.

'Ach waren alle mensen wijs,' denkt men bij Keilson. Hij zegt: 'Elke anti-houding vraagt diepere bezinning. Generaliseren en simplificeren zijn psychische mechanismen die men bij uitstek bij het ontstaan en functioneren kan bestuderen. Niemand kan voorkomen dat achter zijn argumentatie een betrekkingssysteem zichtbaar wordt. De simplificatie en enkel emotionele basis van een oordeel zijn niet rechtvaardig.'

We besluiten deze bespreking graag met deze zinnen van Keilson, waar het woord Duitser niet in voorkomt en die, of het nu in 1945 of in 1975 is, toch geheel op het gestelde probleem slaan.
H. v. S.

HET OOR TE LUISTEREN

Personeelsmutaties

De volgende maatschappelijk werkers werden bij de diverse afdelingen aangesteld:

Bij afdeling Groningen per 1 april: mej. J. Bultje, als maatschappelijk werkster/leidster bejaardenhulpsters (uitbreiding).

Bij afdeling Amsterdam: ... per 1 mei: mevrouw R. Weggelaar-Piller als maatschappelijk werkster voor de bejaardenzorg (uitbreiding);

per 1 september: mej. J. Stapel als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk (uitbreiding) en mej. G. A. C. M. Grassi als maatschappelijk werkster voor de bejaardenzorg (vervanging).

Bij afdeling Arnhem per 1 juni: de heer M. Vlaanderen als maatschappelijk werker voor het algemeen maatschappelijk werk (vervanging).

Bij afdeling Haarlem per 15 augustus: de heer R. Wolf als maatschappelijk werker voor het algemeen maatschappelijk werk (vervanging).

Bij afdeling Utrecht per 1 september: mevrouw C. Zander-de Wilde

als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk (uitbreiding).

Bij afdeling Assen per 1 september: mevrouw J. M. Boersma-Meelker als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk (uitbreiding).

Voor het gezinsvoogdijwerk in het arrondissement Utrecht werd per 1 september als maatschappelijk werkster aangesteld mevrouw S. W. Hopman-Bosch (vervanging).

Een bureau voor de afdeling Amstelveen.

Vrijdag 19 november heeft wethouder mevrouw J. M. Lodewijk-Poolman het bureau van Humanitas in Amstelveen geopend met een toespraak. Het hoofdbestuur lid mr. W. G. Verkruijsen complimenteerde de afdeling namens het hoofdbestuur.

Het bejaardencentrum Humanitas te Deventer.

Nog niet alles is afgebouwd. De recreatiezaal moet nog helemaal 'gemaakt' worden. Toch zijn de eerste bewoners (van een totaal van 252) reeds in hun kamers getrokken. De officiële opening geschiedt in februari 1966.

De afdeling Haren.

Met een speech van de algemeen secretaris op een installatievergadering werd op 25 november de oprichting van deze nieuwe afdeling officieel bevestigd. Er zijn reeds 100 leden ingeschreven.

De afdeling Rotterdam en zijn bejaardenhuisvesting.

Reeds eerder hebben wij vermeld dat in Rotterdam plannen voor een derde bejaardenhuisvestingsproject bestonden. De laatste financiële belangen zijn weggenomen. De bouw kan spoedig beginnen. Bijzonder aan dit plan is dat het gaat om een verpleegtehuis voor drie soorten patiënten. Zieken, geestelijk gestoorde en lichamelijk gehandicapten (480 patiënten) zullen er een plaats vinden.

Revalidatie via een 'oefenwoning' hoort ook tot de mogelijkheden.

ONDERGANG

De vervolging en verdelgung van het Nederlandse jodendom 1940-'45

Zojuist verschenen bij de Staatsdrukkerij de goedkope en onverkorte uitgave van het standaardwerk van prof. dr. J. Presser:

ONDERGANG

De vervolging en verdelgung van het Nederlandse jodendom 1940 - 1945.

1965. Twee delen, gebonden in geheel linnen banden. Te zamen 1152 blz. met 128 blz. afbeeldingen, waarvan het merendeel nog nimmer is gepubliceerd. Met een uitvoering personen- en zakenregister. Formaat 21,6 x 13,7 cm. f 12,50.

'Dit boek behelst de geschiedenis van een moord. Een moord, tevens masamoord, op nimmer gekende schaal, met voordrachten rade en in koelen bloede gepleegd. De moordenaars waren Duitsers, de vermoorden joden.'

Met deze zinnen begint dr. J. Presser, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, de geschiedenis van de vervolging en verdelgung van het Nederlandse jodendom door het nazi-regime, die hij in opdracht van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie geschreven heeft.

Hoe deze vervolging en verdelgung methodisch voorbereid en uitgevoerd werden, vindt de lezer hier beschreven als vrucht van een onderzoek dat bijna vijftien jaar in beslag genomen heeft.

De hier te lande woonachtige joden werden in een proces van ontrecting en isolering van vrijwel alles beroofd, weggevoerd en in wetenschappelijk-systematische, technische welhaast onberispelijke stijl omgebracht. Er zijn, alleen al uit ons land, meer dan honderdduizend medemensen weggesleept naar de vernietigingskampen in Oost-Europa. Van de moord op die honderdduizend joden in Nederland wil dit boek de geschiedenis geven, niets meer, niets minder dan de geschiedenis, het bericht dus van de feiten in tijdsvolgorde en oorzakelijke samenhang, een bericht, berustend op documenten en op elk punt controleerbaar.

Bij de bestudering van zijn onderwerp groeide bij de schrijver gaandeweg het besef ener bijzondere en wel ener zedelijke verplichting, welke hij zou willen omschrijven als de roeping, de tolk te zijn van hen, die tot eeuwig zwijgen gedoemd, alleen hier en nu, alleen deze ene keer, zich nog eens konden doen horen.

'Nog eenmaal op aarde,' aldus de schrijver, 'moest hun klacht, hun aanklacht, weerklanken. Niets was meer over van de allerschamelste have hunner laatste uren, hun as was op de winden verstrooid. Zij hadden niemand anders in deze wereld dan de geschiedschrijver, die hun boodschap kon doorgeven.'